

KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET I OSLO
FORNMINNESEKSJONEN

Postboks 6762,
St. Olavs Plass
0130 Oslo

RAPPORT

ARKEOLOGISK UTGRAVNING

KOKEGROPFELT

KLEPLAND, 73/10,14,21 M.FL.
SØGNE, VEST-AGDER

SILJE HAUGE / BERNT RUNDBERGET

Kokegrop S1 i plan (Cf.33767_01)

Oslo 2007

**KULTURHISTORISK
MUSEUM
UNIVERSITETET
I OSLO**

Gårds-/ bruksnavn Klepland	G.nr./ b.nr. 73/10, 14, 21 m.fl
Kommune Søgne kommune	Fylke Vest-Agder
Saksnavn E39 Storenes-Tangvall	Kulturminnetype Kokegropfelt
Saksnummer (arkivnr. Kulturhistorisk museum) 06/811	Tiltakskode/ prosjektkode 763029/211349
Eier/ bruker, adresse	Tiltakshaver Statens vegvesen
Tidsrom for utgravning 8.-19.10.2007	M 711-kart/ UTM-koordinater/ Kartdatum EU-89-UTM Sone 32 N:6441644, Ø: 431129
ØK-kart	ØK-koordinater
A-nr. A 2007/ 247	C-nr. C56231
ID-nr (Askeladden) 91346	Negativnr. (Kulturhistorisk museum) Cf.33767-33769
Rapport ved: Silje Hauge	Dato: 09.11.2007
Saksbehandler: Hulda Bernhardt/Bernt Rundberget	Prosjektleder: Bernt Rundberget

SAMMENDRAG

Rapporten omhandler arkeologisk utgravning av kokegropfelt i tilknytning til gravrøyser (R1, R2 og R3) på Klepland i Søgne. Det har tidligere blitt fjernet ytterligere 4 gravrøyser fra området, to ved arkeologisk utgravning i 1967 (Hillern- Hansen og Vibe Muller 1967). Bakgrunn for den arkeologiske undersøkelsen er reguleringsplan for E39 Storenes- Tangvall, og 3 av strukturene ble først avdekket ved sjakting foretatt av Vest-Agder fylkeskommune i 2005. Området avgrensnes av E39 mot øst, et grustak mot nord, bjørkeskog og dyrka mark mot vest. På deler av planområdet var det foretatt inngrep som følge av grunneiers fjerning av matjord. Disse områdene ble utelatt fra undersøkelsen. Et område på 1156 m², fordelt på 6 mindre lokaliteter, ble undersøkt ved hjelp av maskinell flateavdekking. Det ble påvist 5 kokegroper i løpet av utgravningen (S1-5). Kokegropene ble tolket som et sammenhengende kokegropfelt, og antas å ha sammenheng med gravfeltet samme sted. To kokegroper ble datert: Kokegrop S2 fikk datering AD70-125 (bjørk), og S3 ble datert til BC50-AD75 (Bjørk, furu,eik).

INNHold

1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN	2
2. DELTAGERE, TIDSRØM	3
3. FORMIDLING	3
4. LANDSKAPET - FUNN OG FORNMINNER.....	3
5. UTGRAVNINGEN	5
5.1 Problemstillinger – prioriteringer	5
5.2 Utgravningsmetode	5
5.3 Utgravningens forløp	6
5.4 Kildekritiske forhold.....	7
5.5 Utgravningen.....	8
5.5.2 Strukturer	9
5.5.3 Datering.....	10
5.6 Vurdering av utgravningsresultatene, tolkning og diskusjon.	10
6. KONKLUSJON.....	11
7. LITTERATUR	12
8. VEDLEGG	13
8.1. Strukturliste.....	13
8.2. Funn og prøver.....	13
8.3. Tegninger	14
8.5. Fotoliste.....	14
8.7. Kart	14

RAPPORT FRA ARKEOLOGISK UTGRAVNING**KLEPLAND, 73/10,14,21 M.FL., SØGNE,****VEST-AGDER****SILJE HAUGE****1. BAKGRUNN FOR UNDERSØKELSEN**

Bakgrunn for undersøkelsen er reguleringsplan for E39 Storenes- Tangvall, som medfører breddeutvidelse fra to til fire kjørefelt. Det reguleres også for støyskjermingstiltak på hele strekningen. Total lengde på strekningen er 3,6 km. Statens vegvesen varslet oppstart av reguleringsarbeid 8. august 2004 og planen ble lagt ut på høring 22. juni 2005. Som følge av innkomne merknader til første planutkast ble forslaget endret slik at deler av veiutvidelsen mellom Klepland og Tangvall ble flyttet til sørsiden av eksisterende vei. Det ble foretatt en begrenset høring i november 2005.

Vest-Agder fylkeskommune gjennomførte arkeologiske registreringer i området i perioden 4. til 28. april 2005 og fra 28. november til 2. desember 2005. Det ble da påvist tre kulturminneområder som er i konflikt med planen (Hauge 2005). Dette gjelder kulturminneområdene Id 91700 ved rekketunet på Klepland, Id. 91712 på østsiden av E39 og Id. 91346 ved gravfeltet på Monan.

Vest-Agder fylkeskommune oversendte saken til Riksantikvaren i henhold til kulturminneloven § 8, 4. ledd i brev av 3. januar 2006 hvor de anbefalte dispensasjon for kulturminnene Id 91346 og Id 91700 med vilkår om arkeologisk undersøkelse. Id 91712 ble anbefalt ikke dispensert, men foreslått regulert til spesialområde bevaring. Kulturhistorisk museum uttalte seg i brev av 9. januar 2006 til Riksantikvaren hvor museet støttet fylkeskommunens tilråding når det gjelder kulturminnene Id 91346 og Id 91700. Kulturhistorisk museum støttet ikke fylkeskommunens vurdering av dispensasjonsspørsmålet for Id 91712, og anbefalte dispensasjon med vilkår om utgravning. Riksantikvaren støttet Kulturhistorisk museums vurdering, og i brev av 23. juni 2006 til fylkeskommunen ga Riksantikvaren tillatelse til inngrep i de aktuelle kulturminnene med vilkår om arkeologisk undersøkelse. Reguleringsplanen ble vedtatt i Søgne kommunestyre 14. desember 2006.

Realisering av planen vil skje etappevis, der parsell Storenes- Klepland vil bygges først. De resterende områdene vil ikke bli berørt nå. Statens vegvesen så det derfor som lite hensiktsmessig å grave ut og frigi alle kulturminnene i denne omgang. Den arkeologiske undersøkelsen omfatter derfor kun Id. 91346, Monan. Ved fylkeskommunens registrering ble det avdekket 6 strukturer i dette området. Strukturene ble tolket som to kokegroper (S49 og S50), en mulig

flatmarksgrav (S48), et mulig stolpehull (S52) og to usikre strukturer (S51 og S53)

2. DELTAGERE, TIDSRUM

Undersøkelsen ble foretatt i tidsrommet 8. til 19. oktober 2007. Været var hovedsakelig fint, men med et par dager med lett regn og tåke.

Deltagere var Gjermund Steinskog (feltassistent) og Silje Hauge (feltleder). Kevin Wooldridge foretok oppmålingene og laget plantegninger og kart i etterarbeidsfasen. Prosjektleder var Bernt Rundberget. Gravemaskinsfører og maskin var innleid fra Repstad anlegg AS.

3. FORMIDLING

Flere interesserte fra nabolaget kom en tur innom feltet i utgravningsperioden. Disse fikk en rask orientering om gravfeltet og funnene etter hvert som de dukket opp. Grunneier på teigen hvor Tingsteinen (gravrøys R1) ligger, Øystein Andreassen, var innom feltet hver dag og var også behjelpelig med enkelte praktiske løsninger. Samarbeidet med Martin Folkestad ved Statens vegvesen fungerte fint, og vi fikk den oppfølgingen vi trengte.

Ann Monica Bueklev og Yvonne Olsen fra Vest-Agder fylkeskommune besøkte feltet 11.oktober, og Morten Olsen fra Rogaland fylkeskommune ble vist rundt 15. oktober.

Magne Haugland fra Kulturetaten i Søgne kommune kom innom for å bli oppdatert om utgravningens gang 9., 11., og 12. oktober.

Lokalpressen var på besøk 12.10.07. Utgravningen og planene om å etablere kulturminnepark på Klepland ble dekket med oppslag i Søgne Budstikke 17.10.07, og innslag på Ftv (lokal-TV, TVNorge) 15.10.07. Også ordfører i Søgne Solveig K. Larsen, Magne Haugland fra kulturetaten og Jostein Andreassen fra Søgne historielag ble vist rundt på feltet samme dag.

4. LANDSKAPET - FUNN OG FORNMINNER

Søgne ligger rundt 15 km vest for Kristiansand, og domineres av en stor elveslette i nord og skjærgård i sør. Klepland ligger på nordvestsiden av Songdalselva, med Songdalen i nord og Tangvall i sørvest. Området ligger på den fruktbare elvesletta, dannet av marine avsetninger og løsmasser fra elva. Terrenget stiger opp mot heiområder i nordvest og øst, og elvedalen smalner inn mot Monan. (Kart 1). Her gikk Fløybakken opprinnelig helt ned til elva, men det ble sprengt bort en del fjell i forbindelse med anlegging av E39 i 1970- årene.

Det er innkommet en rekke arkeologiske funn fra Søgne til Universitetets Oldsakssamling / Kulturhistorisk museum. Det finnes også rike spor etter bosetning i området. Tidligere flateavdekkinger i Søgne- området omfatter blant

annet en undersøkelse av bosetningsspor og graver fra eldre jernalder sommeren 2001 (Grindkåsa 2002).

På Tangvall er det funnet en flekkepil og en flekke i flint fra steinalder (C28951). Det mest kjente steinalderfunnet fra Søgne er imidlertid det såkalte Sol-funnet. I 1994 fant man skjelettresten etter minst to, og kanskje så mange som fem mennesker i en grunn bukt på Hummervikholmen utenfor kysten av Søgne (Sellevold og Skar 2000). Funnet er datert til ca 8600 år før nåtid ved hjelp av C-14- prøver. Disse skjelettrestene kan stamme fra mennesker som har blitt gravlagt ved en boplass som nå ligger under vann.

I 1872 ble en stor gravhaug på Lunde, gnr. 71, planert ut. I haugen var det et gravkammer, og her ble det funnet en bronsedolk datert til 1200 f. Kr, eller eldre bronsealder periode III.

Fra eldre jernalder er det kommet inn to gravfunn fra Eik, gnr 28 (C23256 og C23928), et gravfunn fra Føre, gnr. 19 (C32108, C32109). I tillegg er det gjort funn av et spinnehjul fra samme gård (C32273). Fra samme periode er det gjort funn av to spinnehjul (C32110 og C32112) og en gullberlokk (C32661), alle fra Songvik, gnr. 23. En syl og et kar fra Stausland, gnr. 18, er datert til folkevandringstid (C28673). I tillegg er det funnet et sverd fra yngre jernalder på samme gård (C37719). Også et kar fra Lunde, gnr. 71 (C25080) dateres til eldre jernalder.

Fra yngre jernalder er det kommet inn et sverd fra Tufte, gnr 55 (C24430), et sverd og en øks fra Leire, gnr 29 (C25080).

Når det gjelder faste kulturminner er det flere gravfelt fra bronsealder og jernalder i kommunen. Det er registrert mellom 35 og 40 gravrøyser fra disse periodene i Søgne.

Et av disse gravfeltene ligger på Monan ved Klepland (Id. 91346, kart 2). Gravfeltet omfatter en gravrøys med steinsetning (R1, Tingsteinen), en røys med plyndringsgrop (R2) og en mulig rest av en gravrøys (R3). Røysa Tingsteinen nevnes første gang i et brev fra Peter Lunde til Helge Gjessing av 8. februar 1921. Røysa må opprinnelig ha vært større, og det ble fjernet mye stein herfra i forbindelse med anlegging av elektrisitetsmaster på 1920-tallet. Ca 50 meter øst for røysa sto det opprinnelig en steinsetning med fire oppreiste bautastein. En av disse steinene står fremdeles på Monan, men er flyttet fra stedet der den opprinnelig sto.

I tillegg har det vært ytterligere 4 gravrøyser på Monan. To av disse ble fjernet for mange år siden, og opplysninger om røysene er nå tapt. De andre to ble gravd ut i forbindelse med anlegging av E39 i 1967 (Vibe- Müller og Hillern-Hansen 1967). Disse røysene var jordblandede rundrøyser, og det ble funnet kammer i begge to. Fyllmassene var utgjort av kampestein og vannrulla stein, og røysene var markert med fotkjeder. Det ble ikke gjort gjenstandsfunn i røysene, men på grunnlag av konstruksjonsdetaljer er røysene datert til yngre bronsealder / eldre jernalder. En av røysene er nå rekonstruert ved Søgne gamle prestegård. Da røysene ble gravd ut ble det også registrert en hulvei i tilknytning til

gravfeltet. Hulveien skal ha gått parallelt med den da eksisterende veien, og gikk sannsynligvis tapt som følge av veiutbyggingen på begynnelsen av 1970-tallet.

Øst for gravfeltet på Monan ble det ved fylkeskommunens registrering oppdaget en heller (kart 2). Ved prøvestikking i helleren ble det funnet en pilspiss av flint, i tillegg til et kulturlag med brente bein datert til 530- 650 e. Kr.

5. UTGRAVNINGEN

5.1 PROBLEMSTILLINGER – PRIORITERINGER

Med utgangspunkt i registreringen foretatt av Vest- Agder fylkeskommune var følgende problemstillinger knyttet til gravfeltet på Monan:

- Finnes det aktivitetsspor nær R1, Tingsteinen?
- Datering og funksjonsbestemmelse av evt. strukturer i gravfeltet?
- Funksjonsbestemmelse av S48 kokegrop/ flatmarksgrav?

I tillegg var det utarbeidet følgende problemstillinger knyttet til kokegroper og bosetningsspor:

- Funksjonsbestemmelse av evt. bosetningsspor?
- Ligger kokegroperne atskilt fra andre strukturer, kan de defineres som deler av et kokegropfelt?
- Har kokegroperne tilknytning til gravfeltet?
- Funksjon og datering?

Ettersom det var registrert forholdsvis mange funntomme sjakter innenfor planområdet, ble disse ikke disse sjaktene gjenåpnet. Områdene rundt Tingsteinen, samt områdene der det tidligere var registrert strukturer ble gitt prioritet.

5.2 UTGRAVNINGSMETODE

Undersøkelsen ble foretatt ved hjelp av maskinell flateavdekking (Løken et. al 1996), hvor pløyselaget blir fjernet ned til den sterile undergrunnen. Feltet blir renset opp med krafse.

Feltet var for stort til at det var hensiktsmessig å åpne opp hele området. Det ble derfor valgt ut 6 ulike lokaliteter som ble prioritert. Lokalitetene ble valgt ut med tanke på funnpotensial, og det ble ikke åpnet områder med funntomme sjakter fra registreringen i 2005.

Bosetningsspor, bunn av graver / flatmarksgraver eller kokegroper avtegner seg ofte som mørkere flekker og felt mot undergrunnen. I løpet av avdekkingen ble strukturene gitt nummer med S og tall i stigende rekkefølge (S1, S2 osv.). Strukturer som ble gitt strukturnummer under registreringen fikk nye nummer.

Strukturene ble deretter tegnet i målestokk 1:20 og fotografert i plan, snittet og dokumentert i profil. Det ble tatt ut kullprøver fra alle strukturene. Alle lokaliteter og strukturer ble målt inn med totalstasjon.

Det ble satt av litt tid til å måle inn gravrøysene R1, R2 og R3 samt helleren rett ved Monan mer nøyaktig. Kulturminnene ble også fotografert. Gravrøysen Tingsteinen (R1) ble i tillegg tegnet digitalt.

5.3 UTGRAVNINGENS FORLØP

Undersøkelsesområdet ble oppdelt i 6 ulike lokaliteter. De avdekkede områdene var på til sammen 1156 m². Avdekkingen startet 9. oktober og ble avsluttet 17. oktober. Det ble prioritert å åpne nye områder samtidig som avdekkede strukturer ble rensset opp og snittet, ettersom antallet registrerte strukturer var såpass lite. 9. oktober begynte avdekkingen av lok. 1. Det ble ikke gjort funn av strukturer i dette området denne dagen. Maskinen ble derfor flyttet, og 10. oktober ble lok. 2, øst for Tingsteinen åpnet. Undergrunnen var her svært steinete, og opprenskingsarbeidet var derfor tidkrevende.

11.oktober åpnet vi et større område sør for Tingsteinen. Her ble strukturen registrert som S48, nå renummerert som S1, gjenfunnet. Det ble også funnet ytterligere en kokegrop, S2.

12.oktober fortsatte åpningen av lok.1. Denne dagen ble det også åpnet et område nord for Tingsteinen (lok.6). Også her var undergrunnen svært steinete.

15.oktober ble lokalitet 4 åpnet. Her ble kokegropen registrert som S49, heretter kalt S3, gjenfunnet. Undergrunnen besto også her av rødlig silt/ sand iblandet mye vannrulla stein. Etter grundig opprensning ble det oppdaget ytterligere en kokegrop her, S4.

16. oktober ble det åpnet en stripe mot kanten av områdene der grunneier har fjerna matjorda. Her ble S50, heretter kalt S5 gjenfunnet. Lokalitet 1 ble utvida til å omfatte hele flaten øst for Tingsteinen. Her ble det gjort funn av enkelte mulige stolpehull. Disse ble imidlertid avskrevet ved snitting.

17.oktober fjernet vi laget med vannrulla stein på lokalitet 2, nærmest Tingsteinen, for å være sikker på at det ikke var strukturer lengre ned i lagene. Laget med vannrulla stein var rundt 10 cm dypt. Under dette laget var det rødlig sand. Det ble ikke oppdaget noen strukturer i dette området.

Strukturen registrert som S52, mulig stolpehull/ ildsted ble snitta. På grunn av form og dybde ble det konkludert med at dette er et steinopptrekk. Massen i strukturen var grålig med litt kullstøv. Slik grålig silt ble gjenfunnet som en tynt lag under matjorda på store deler av lokaliteten. Dette kan dermed være rester etter et eldre dyrkningslag eller brannlag. Dateringen fra massene i S52 var fra yngre bronsealder.

Avdekkingen ble avsluttet til lunsj 17. oktober, og gravemaskin og fører ble permittert. Resten av denne dagen, og hele 18. oktober, ble brukt til å dokumentere, måle inn og snitte de gjenværende strukturene. I tillegg ble gravrøysene (R1, R2 og R3) og helleren dokumentert og innmålt. Utstyr ble pakket og rensset. Påfølgende dag ble brukt til kjøring tilbake til Oslo og utpakking av utstyr.

5.4 KILDEKRITISKE FORHOLD

Undersøkellesområdet ligger hovedsakelig i dyrket mark, noe som medfører at kulturminnene under markoverflaten til en viss grad berøres av pløying. Mot sør er matjordlaget ca 20 cm dypt. Nord på feltet er matjorda tykkere, opptil 40 cm. Samtlige kokegroper som ble funnet var svært grunne, noe som tyder på at den øverste delen av strukturen er pløyd bort.

Undergrunnen var stedvis svært steinete. Dette gjaldt særlig lok. 2, 3 og 4. Enkelte strukturtyper, som stolpehull, ville være svært vanskelig å oppdage i slik undergrunn.

På deler av undersøkelsesområdet var matjorden fjernet av grunneier før utgravningen startet. I disse områdene var det til dels gravd et stykke ned i undergrunnen, som var ytterligere skadet av ujevn graving og belting nede i de avdekkede områdene. Eventuelle strukturer i disse områdene vil dermed ha blitt fjernet eller skadet som følge av forstyrrelsene. Disse områdene ble dokumentert, kartfestet og stilt åpne for videre saksgang.

Eksempel fra område hvor grunneier hadde fjernet matjord. Tatt mot NØ. Foto: Silje Hauge

5.5 UTGRAVNINGEN

Det ble avdekket 5 kokegroper i tilknytning til gravfeltet på Monan. 3 av disse var registrert ved fylkeskommunens undersøkelse i 2005. Samtlige kokegroper ble snittet og dokumentert i plan og profil. Det ble også tatt ut kullprøver av alle strukturene. En av de registrerte strukturene (S52) ble avskrevet ved snitting.

To av strukturene som ble registrert i 2005 var skadet som følge av grunneiers fjerning av matjord. Med tanke på videre saksgang ble det ikke gjort forsøk på å rense opp for eventuelt å finne flere strukturer i disse områdene.

Ved registreringen var Tingsteinen delvis skjult under påfylte masser, og delvis dekket av trevegetasjon. Det ble derfor satt av tid til en nærmere undersøkelse og innmåling av denne røysa. Ved registreringen ble det funnet 9 steiner i steinsetningen rundt røysa, mens det nå viste det seg at alle de 11 steinene i steinsetningen rundt var intakte. I tillegg ble det observert en vinkelformet voll på østsiden av røysa, inn i området som var bevokst med skog under registreringen. Grensen for planområdet skjærer igjennom denne vollen.

Det ble ikke funnet aktivitetsspor øst for Tingsteinen, heller ikke større steinopptrekk hadde kunne tyde på at det har stått bautasteiner her.

S1, plan. Sett mot SSV.

Foto: Gjermund Steinskog

S2, tatt mot Ø.

Foto: Silje Hauge

S3 (bak) og S4. Tatt mot SSV.

Foto: Silje Hauge

5.5.1 FUNNMATERIALE

Det ble ikke gjort funn av gjenstander i løpet av utgravningen.

5.5.2 STRUKTURER

Det ble funnet 5 strukturer i løpet av utgravningen, alle tolket som kokegroper. I tillegg var det registrert ytterligere to strukturer som var helt eller delvis fjernet som følge av grunneiers fjerning av matjord.

5.5.3 DATERING

To av kullprøvene er datert og treartsanalysert. C56231-2 (S2) fikk datering AD70-125 (bjørk), og C56231-3 (S3) ble datert til BC50-AD75 (Bjørk, furu,eik).

I forbindelse med fylkeskommunens registrering i 2005 ble det sendt inn en kullprøve fra S1, som ble datert til 1800 +/-70 BP, kalibrert til 70-400 e.Kr.

5.6 VURDERING AV UTGRAVNINGSRISULTATENE, TOLKNING OG DISKUSJON.

Kokegropfelt

Det ble funnet 5 kokegroper i løpet av undersøkelsen. Ved registreringen ble S1 tolket som en mulig flatmarksgrav, blant annet fordi strukturen virket spesielt forseggjort, og fordi steinene i overflaten virket lite skjørbrante. Ved snitting viste det seg imidlertid at dette var en kokegrop, med et tykt lag med kull nederst fulgt av et lag med skjørbrante stein. Det var ikke tegn til brante bein eller keramikk i massene.

Kokegropene ligger konsentrert i to områder. S1 og S2 ligger sør for Tingsteinen, mens S3, S4 og S5 ligger nord for denne gravrøysa. Det er imidlertid nærliggende å tolke kokegropene som del av samme kokegropfelt. Likeledes er det naturlig å se kokegropene i sammenheng med gravfeltet. Det er ikke uvanlig å finne slike kokegropfelt i tilknytning til røyser. Kokegroper ved gravrøysen kan ha vært brukt i forbindelse med rituelle måltider, som ledd i forfedrekult eller for å hedre de døde (Fabregd 1980, Gustafson et.al. 2001). Gravrøysene antas å være fra yngre bronsealder eller eldre jernalder. Dette stemmer med dateringen av kokegrop S1 til eldre jernalder (70 -400 e. Kr).

Det ble ikke gjort funn av spor etter bosetning, som stolpehull, vegggrøfter eller ildsteder.

Gravfelt

Ved nærmere innmåling og undersøkelse av røysa Tingsteinen viste det seg at den var bedre bevart enn tidligere antatt. I tillegg ble det oppdaget en vinkelformet voll i tilknytning til røysa. Dette kan være rester etter en innhegning eller en tuft. Vollen har et markert hjørne mot øst.

Også røysene R2 og R3 ble målt inn mer nøyaktig. R2 er en jordblandet røys med en markert plyndringsgrop i midten. Tolkningen av R3 som rest etter gravrøys er usikker, og belager seg hovedsakelig på tidligere registreringer.

R1, Tingsteinen. Sett mot VSV.

Foto: Silje Hauge

6. KONKLUSJON

Ved flateavdekking på Monan, Klepland 73/ 10 m. fl. ble det gjort funn av et kokegropfelt med 5 kokegroper. Kokegropene ligger i tilknytning til gravfeltet på Monan, med 3 eksisterende og ytterligere 4 fjernede røyser.

7. LITTERATUR

Fabregd, O.

1980: Gravfeltet på Vang. *Bøgda vår 1980*.

Gustafsen, L., Heibreen, T. og Martens, J. (red).

2001: *De gåtefulle kokegroper : Kokegropseminaret 31. november 2001*. Varia 58. Kulturhistorisk museum.

Hauge, S.

2005: *Arkeologisk registrering, Klepland*. Upublisert registreringsrapport fra Vest- Agder fylkeskommune.

Hillern- Hansen, S. og Vibe Müller, K.

1967: *Utgravningsrapport Søgne juli 1967*. Upublisert utgravningsrapport, Kulturhistorisk museum.

Løken, T., et. al.

1996: *Maskinell flateavdekking og utgravning av forhistoriske jordbruksboplasser- en metodisk innføring*. AmS Varia 26. Arkeologisk museum i Stavanger.

Sellevoid, B. & Skar, B.

2000: *The first lady of Norway. - I Agder i fjern fortid. Artikler fra høgskolens sommerseminar i historie, Farsund 1999* (Red. Bjørg Seland). – Skriftserien nr. 72, Høgskolen i Agder.

8. VEDLEGG

8.1. STRUKTURLISTE

Strukturliste

Str. nr.	Type	Kontekst	Form	Dimensjon (cm)	Dybde (cm)	Element/fyll	Kom.
S1	Kokegrop	Kokegrop felt	Rund	190 x 180	17	Skjørbrent stein, kull	Steinpakning med jevntstore stein. Tydelig kullrand
S2	Kokegrop	Kokegrop felt	Rund	111 x 94	9	Skjørbrent stein, kull	
S3	Kokegrop	Kokegrop felt	Rund	75 x 60	7	Skjørbrent stein, kull	
S4	Kokegrop	Kokegrop felt	Rund	73 x 80	15	Skjørbrent stein, kull	
S5	Kokegrop	Kokegrop felt	Rund	75 x 80	26	Grå silt, kullbiter. Enkelte skjorbrente stein	

8.2. FUNN OG PRØVER

Liste over kullprøver

Prøvenr.	Kontekst	C-nr.	NTN U Lab. nr.	Type	Gram	Treslag	Kommentar	C14-dat.
K1	Bunn av kokegrop	C56231 -1			2,2			
K2	Bunn av kokegrop	C56231 -2			2,3	Betula (bjerk)	Sendt inn til datering	
K3	Bunn av kokegrop	C56231 -3			3,2	Betula (bjerk), Quercus (eik), Pinus (furu)	Sendt inn til datering	
K4	Bunn av kokegrop	C56321 -4			1,8			
K5	Bunn av kokegrop	C56231 -5			0,5			

8.3. TEGNINGER

1. Tegning av S1 og S2, plan og profil. Målestokk 1:20
2. Tegning av S3, S4 og S5, plan og profil. Målestokk 1:20

8.5. FOTOLISTE.

1. Fotoliste Cf33767
2. Fotoliste Cf33768
3. Fotoliste Cf33769

8.7. KART

1. E39 Storenes- Tangvall. Oversikt over lokalitetene.
2. Lok. 1-6, gravrøyser og heller.
3. Lok. 1 med S1 og S2.
4. Lok. 3 med S3 og S4
5. Lok. 4 med S5
6. Innmåling av gravrøys R1.

8.8. TREART OG DATERING

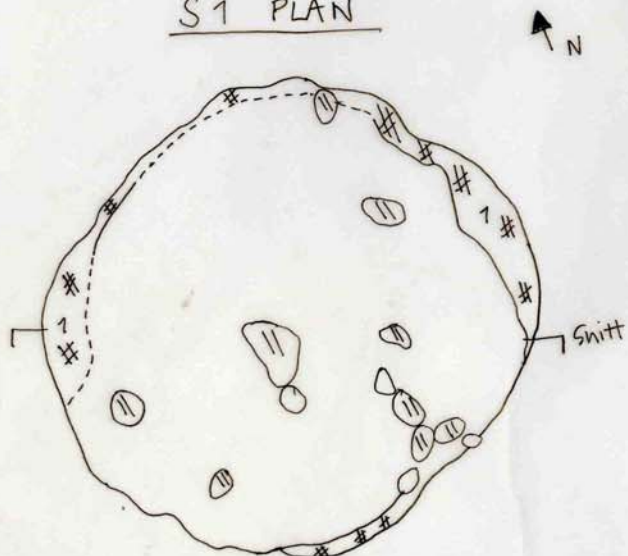
Filmnr	Datering_Dato	Fotoark_Id	Motivbeskrivelse	Retning_Setting_Mot
Cf33767_01.JPG	12.10.2007	304416	S1, plan med målestokk	SSV
Cf33767_02.JPG	12.10.2007	304417	S1, plan m målestokk	SSV
Cf33767_04.JPG	12.10.2007	304419	Lokalitet 1, med S1 og S2	Ø
Cf33767_05.JPG	12.10.2007	304420	Lokalitet 1	NØ
Cf33767_06.JPG	12.10.2007	304421	Lokalitet 1	NØ
Cf33767_07.JPG	12.10.2007	304422	Lokalitet 1	Ø
Cf33767_08.JPG	12.10.2007	304423	Arbeidsbilde	N
Cf33767_09.JPG	12.10.07	304424	Lokalitet 2	N
Cf33767_10.JPG	12.10.2007	304425	Lokalitet 2	N
Cf33767_11.JPG	12.10.2007	304426	Lokalitet 2, steinrikt lag	V
Cf33767_12.JPG	12.10.2007	304427	Lokalitet 2, steinrikt lag. Røysa Tingsteinen i bakgrunnen	V
Cf33767_13.JPG	12.10.2007	304428	Prøvehull (undersøkelse av lag), lokalitet 1	N
Cf33767_14.JPG	12.10.2007	304429	Arbeidsbilde, åpning av lokalitet 1, nordre del.	N
Cf33767_15.JPG	12.10.2007	304430	Arbeidsbilde, Gjermund tegner S1	NV
Cf33767_16.JPG	12.10.2007	304431	Arbeidsbilde, Gjermund tegner S1	NV
Cf33767_17.JPG	12.10.2007	304432	Snitt gjennom steinrikt lag, lokalitet 2	ØNØ
Cf33767_18.JPG	12.10.2007	304433	Steinrikt lag m snitt. Lokalitet 2	N
Cf33767_19.JPG	12.10.2007	304434	Lokalitet 2, m snitt.	N
Cf33767_20.JPG	15.10.2007	304435	S1, profil m målestokk	NØ
Cf33767_21.JPG	15.10.2007	304436	S1, profil m mål	NØ
Cf33767_22.JPG	15.10.2007	304437	S1, profil m mål	NØ
Cf33767_23.JPG	15.10.2007	304438	S2, plan m mål	Ø
Cf33767_24.JPG	15.10.2007	304439	S2, plan m mål	Ø
Cf33767_25.JPG	15.10.2007	304440	S2, profil m mål	SØ
Cf33767_26.JPG	15.10.2007	304441	S2, profil m mål	SØ
Cf33767_27.JPG	15.10.2007	304442	Oversiktsbilde, område hvor matjord var fjernet av grunneier. Vest for E39.	N
Cf33767_28.JPG	15.10.2007	304443	Oversikt, område hvor grunneier har fjernet matjord. Vestsiden av E39.	NØ
Cf33767_29.JPG	15.10.2007	304444	Gravrøys R1, Tingsteinen.	VSV
Cf33767_30.JPG	15.10.2007	304445	Gravrøys R1, Tingsteinen.	VSV
Cf33767_31.JPG	15.10.2007	304446	Område hvor grunneier har fjernet matjord, søndre del. Vest for E39.	S
Cf33767_32.JPG	15.10.2007	304447	Område hvor grunneier har fjernet matjord, nordre del. Vest for E39.	S
Cf33767_33.JPG	16.10.2007	304448	S4, plan m mål	S
Cf33767_34.JPG	16.10.2007	304449	S3, plan m mål	S
Cf33767_35.JPG	16.10.2007	304450	S4 foran, S3 bak. Plan m mål.	SSV
Cf33767_36.JPG	16.10.2007	304415	S5, plan m mål	S

Datering_Dato	Filmnr	Fotoark_Id	Motivbeskrivelse	Retning_Sett_Mot
17.10.2007	Cf33768_02.JPG	304452	S4, profil m mål	S
17.10.2007	Cf33768_03.JPG	304453	S4, profil uten mål	S
17.10.2007	Cf33768_04.JPG	304454	S3, profil m mål	SSV
17.10.2007	Cf33768_05.JPG	304455	S3, profil uten mål	SSV
17.10.2007	Cf33768_06.JPG	304456	S5, profil m mål	S
17.10.2007	Cf33768_07.JPG	304457	S5, profil uten mål	S
17.10.2007	Cf33768_08.JPG	304458	Lokalitet 5	N
17.10.2007	Cf33768_09.JPG	304459	Avskrevet struktur (registrert som S52). Før snitting.	NNV
17.10.2007	Cf33768_10.JPG	304460	Oversikt, lok.2 og lok.1	SØ
17.10.2007	Cf33768_12.JPG	304461	Oversikt, lok. 2 og lok. 1	SØ
17.10.2007	Cf33768_13.JPG	304462	Oversikt, lok. 4, lok. 5.	NØ
17.10.2007	Cf33768_14.JPG	304463	Oversikt, lok. 1 og lok. 2	SV
18.10.2007	Cf33768_15.JPG	304464	Gravrøys R1, Tingsteinen	ØSØ
18.10.2007	Cf33768_16.JPG	304465	Gravrøys R1, Tingsteinen	ØSØ
18.10.2007	Cf33768_17.JPG	304466	Profilkant, område hvor grunneier har fjernet matjord. Vest for E39.	NV
18.10.2007	Cf33768_18.JPG	304467	Område hvor grunneier har fjernet matjord. Nordre del, vest for E39	N
18.10.2007	Cf33768_19.JPG	304468	Område hvor grunneier har fjernet matjord. Vest for E39	NNØ
18.10.2007	Cf33768_20.JPG	304469	Område hvor grunneier har fjernet matjord. Øst for E39	N
18.10.2007	Cf33768_21.JPG	304470	Profilkant, område hvor grunneier har fjernet matjord. Øst for E39	Ø
18.10.2007	Cf33768_22.JPG	304451	Gravrøys, R2. På brinken ned mot Søgneelva	NV

Datering_Dato	Filmnr	Fotoark_Id	Motivbeskrivelse	Retning_Sett_Mot
18.11.2007	Cf33769_01.JPG	304472	Gravrøys, R2	S
18.10.2007	Cf33769_02.JPG	304473	Skogholt mot heller	V
18.10.2007	Cf33769_03.JPG	304474	Skogholt mot heller	V
18.10.2007	Cf33769_04.JPG	304475	Heller	N
18.10.2007	Cf33769_05.JPG	304476	Heller	S
18.10.2007	Cf33769_06.JPG	304477	Mulig røysrest, R3	N
18.10.2007	Cf33769_07.JPG	304478	Voll ved R3	S
18.10.2007	Cf33769_08.JPG	304471	Voll ved R3	SSV

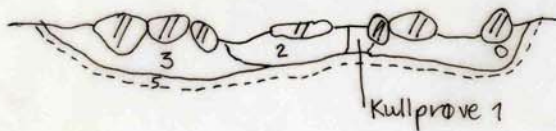
E39 STØRENES-TANGVALL. KLEPLAND, MONAN GNR. 73/10. 14 M. FL. SØGNE KOMMUNE, VEST-ÅGDER
 MÅLESTOKK 1:20

S1 PLAN

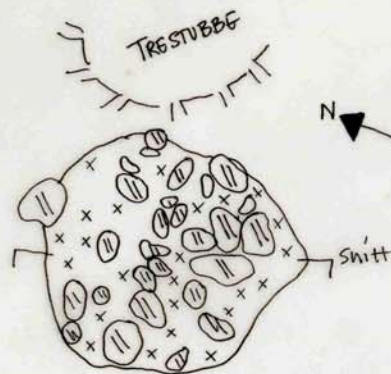

-SKJØRBRENT STEIN I PLAN MÅLT INN PÅ KART

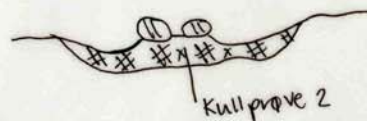
S1 PROFIL

S2, PLAN

S2 PROFIL

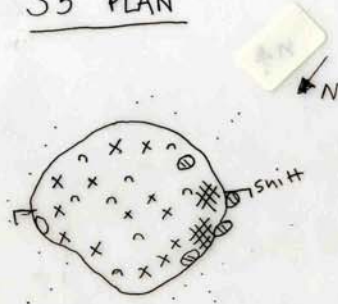

- xx TREKULL
- x KULL
- ## KULLAG
- nn SILT
- STEIN
- ⊗ SKJØRBRENT STEIN

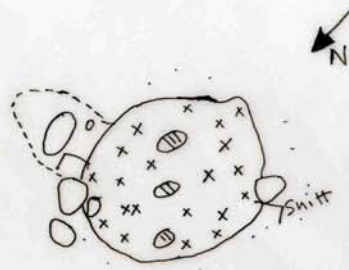
1. Kullholdig silt m/ store kullbiter
2. Brun humusholdig silt m/ enkelte innslag av kull.
3. Lyse gråsvart silt m/ kullstøv iblandet.
5. Undergrunn.

KLEPLAND, MONAN . GNR. 73 / 10, 14 M. FL. SØGNE KOMMUNE , VEST-ÅGDER
MÅLESTOKK 1:20

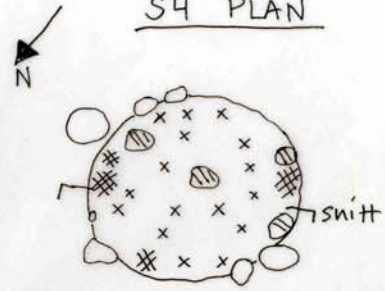
S5 PLAN

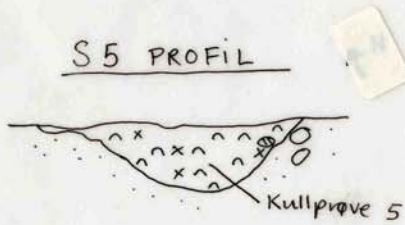
S3 PLAN

S4 PLAN

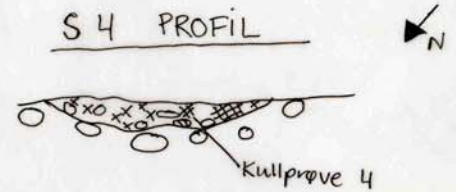
S5 PROFIL

S3 PROFIL

S4 PROFIL

- x x TREKULL
- /// KULLAG
- ~ SILT
- STEIN
- ⊗ SKJØRBRENT STEIN

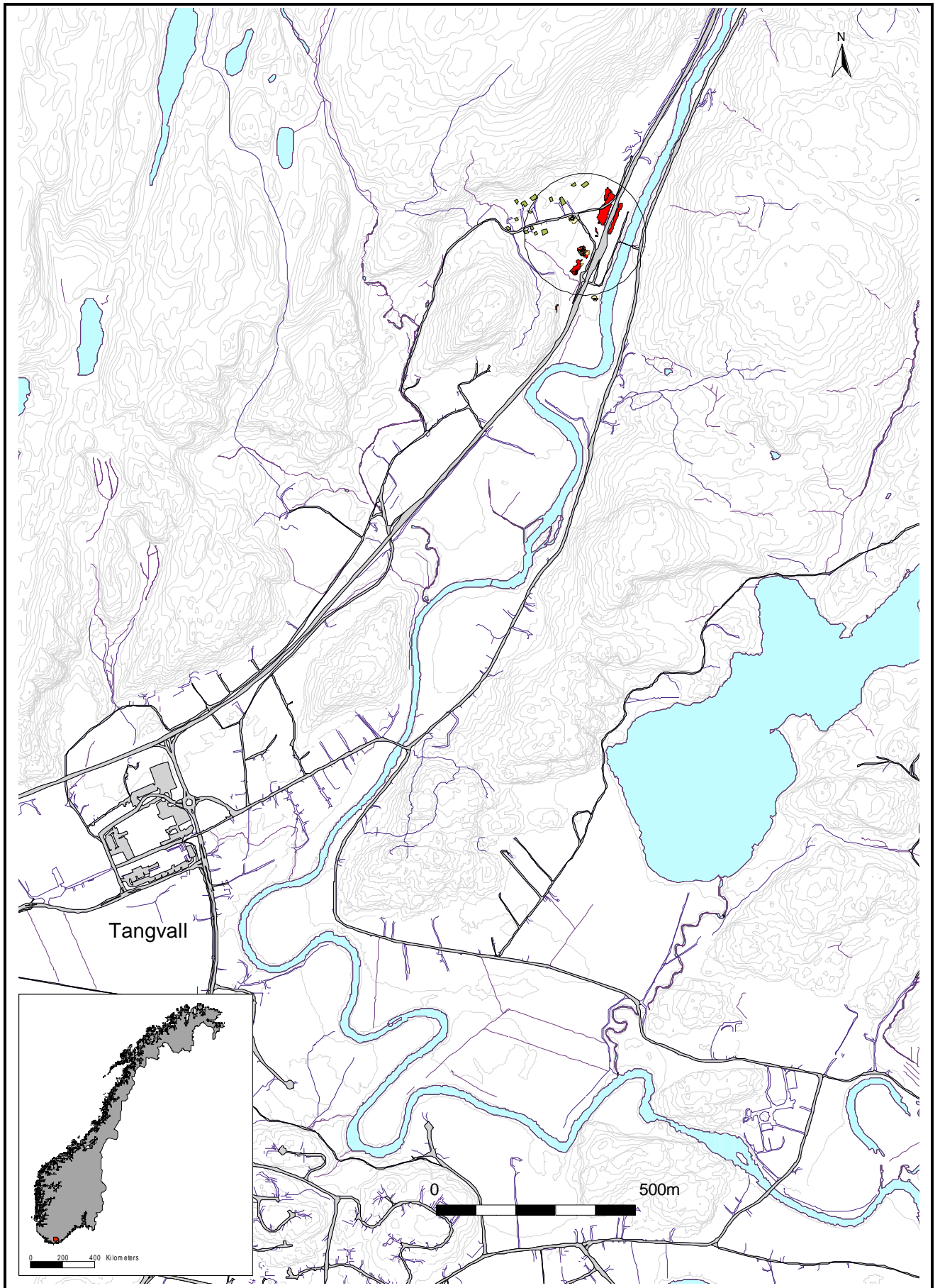
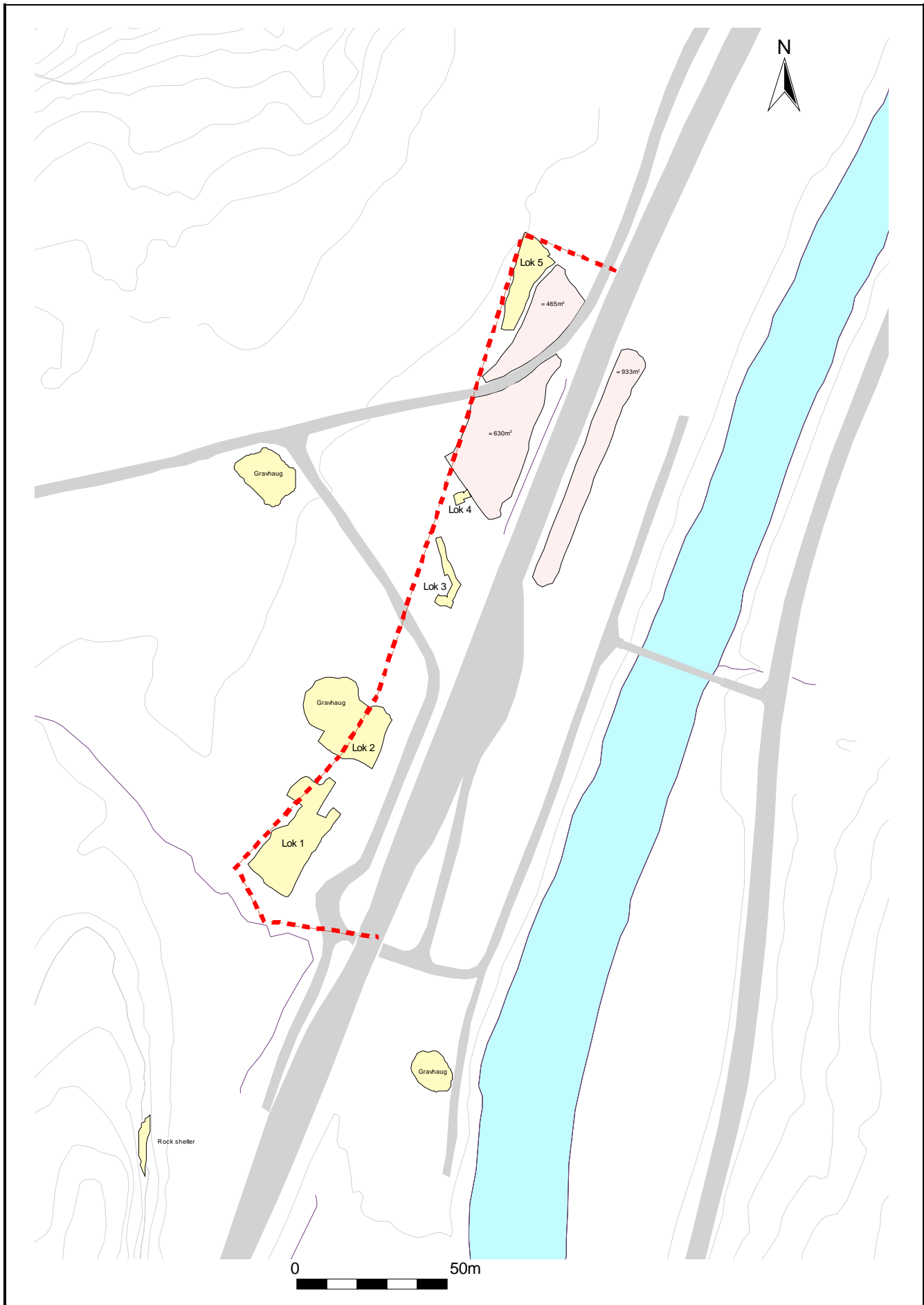
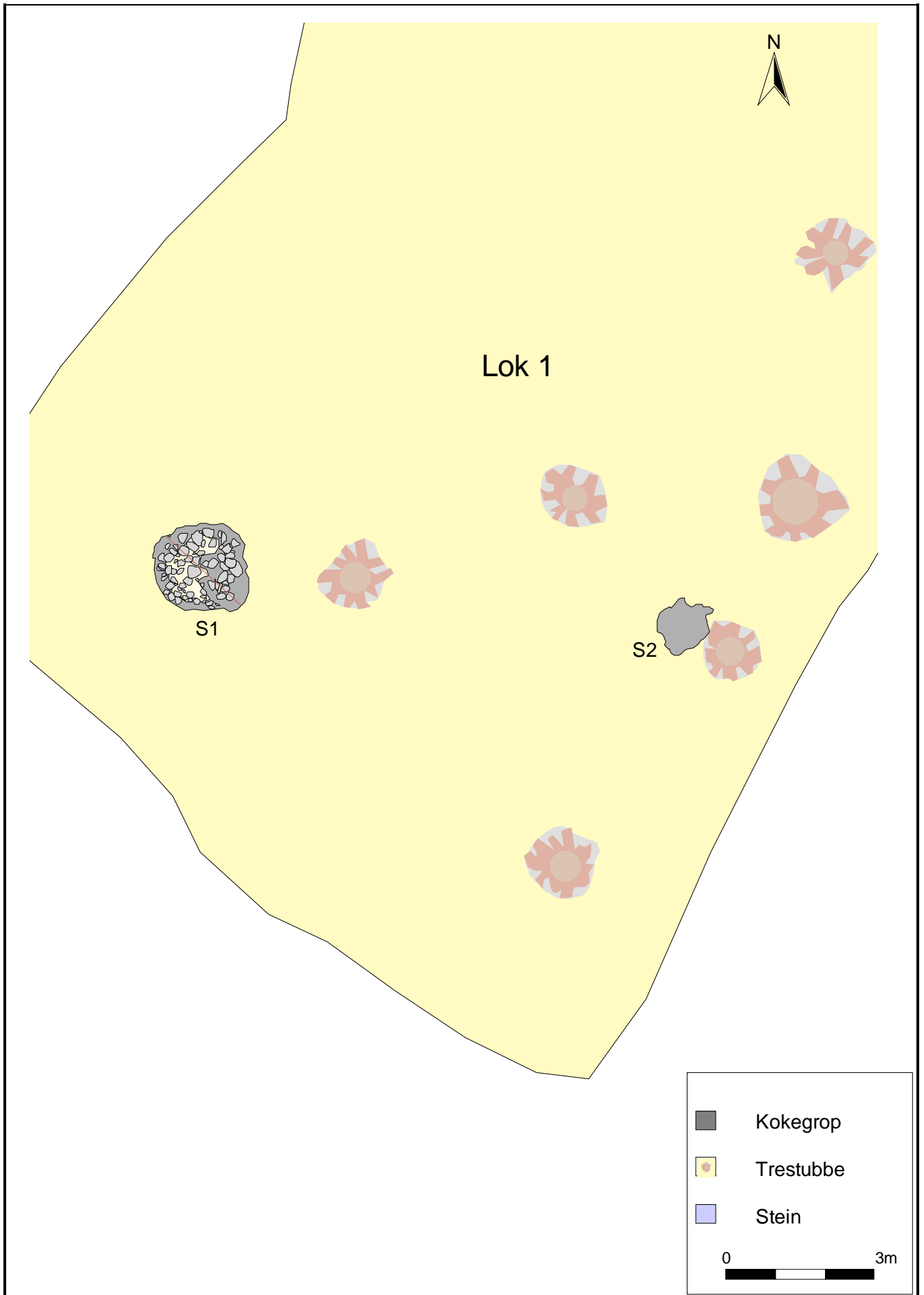
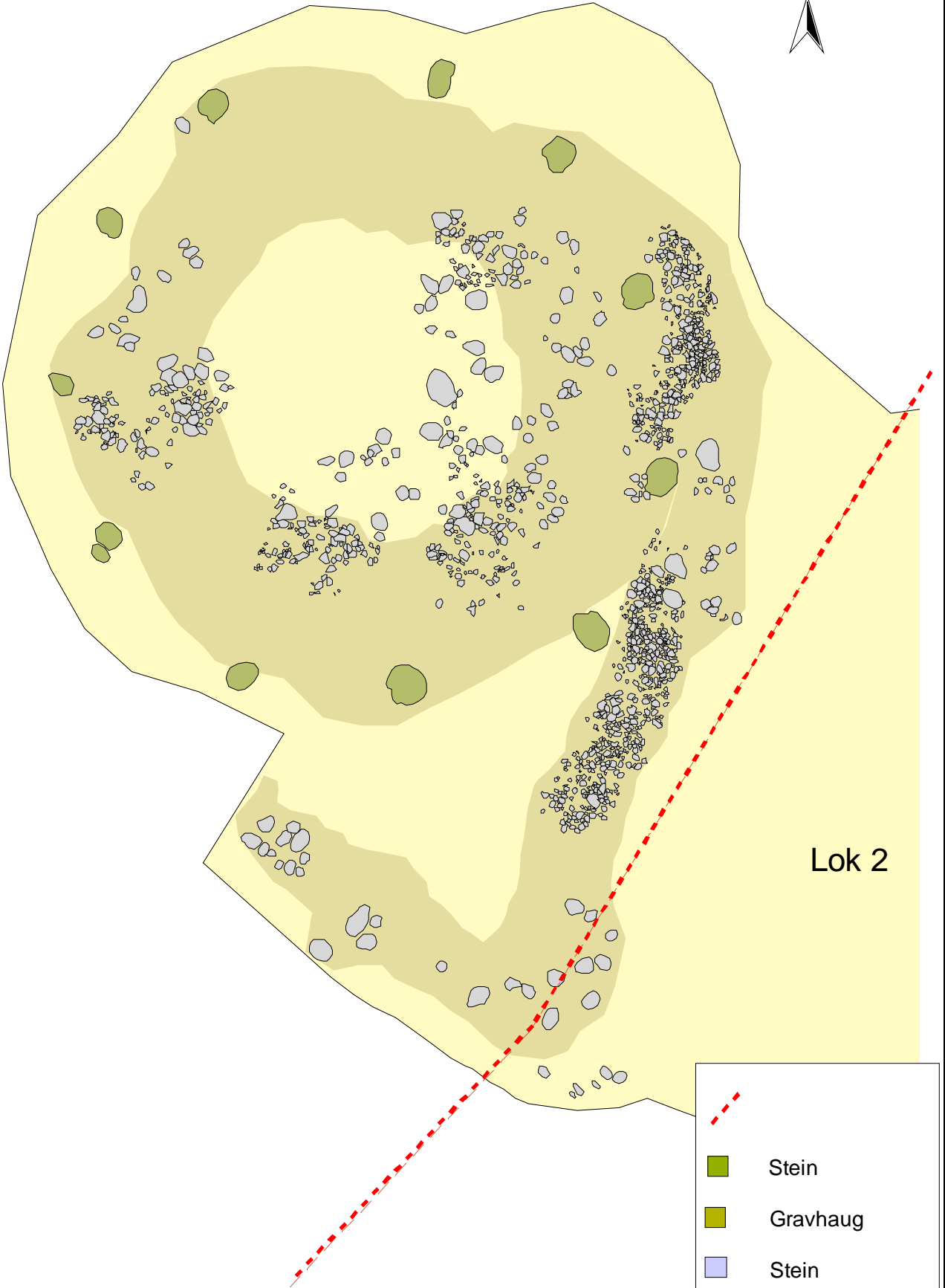

fig 1 Oversikt over lokalitetene

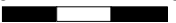

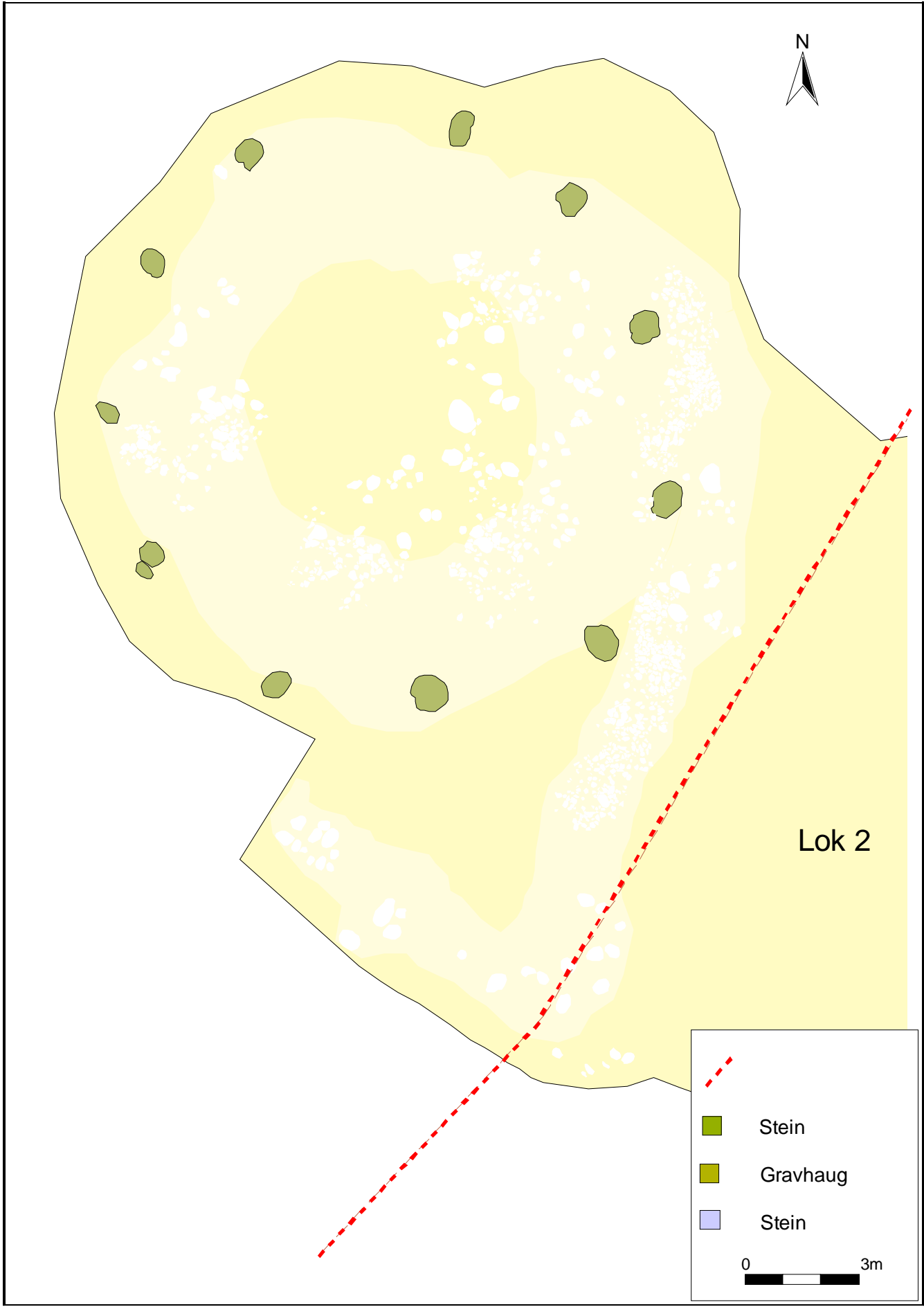
Lok 2

Legend:

- Stein
- Gravhaug
- Stein

Scale: 0 to 3m

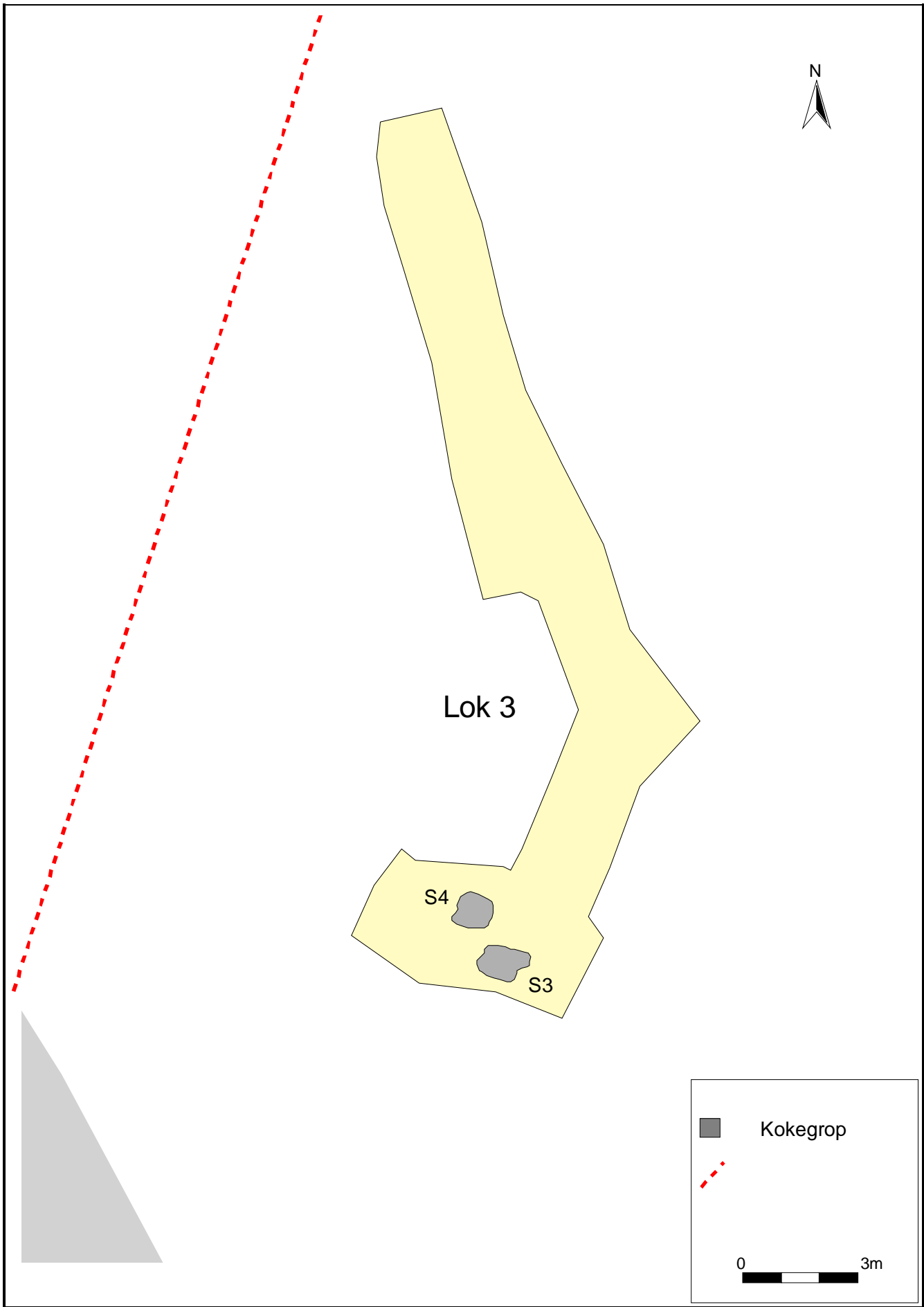

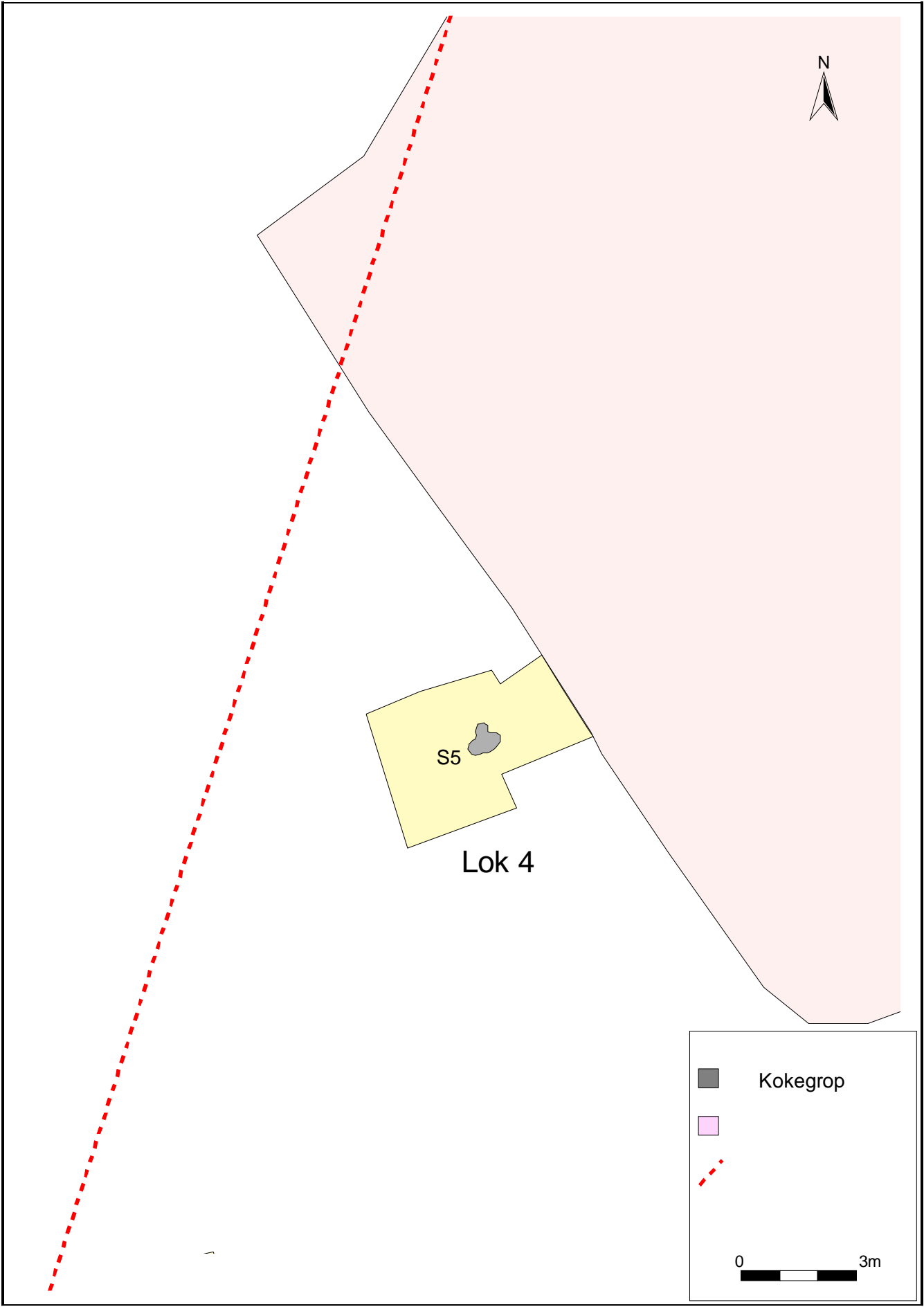
Lok 2

Legend:

- Stein
- Gravhaug
- Stein

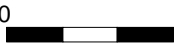
0 3m

S5

Lok 4

	Kokegrop
	
	
	

Høeg Pollen, Foretaksnr. 876 842 262 MVA,
Helge Irgens Høeg,
Gloppeåsen 10,
3261 LARVIK

Larvik, 4/11-07.

Til Universitetet i Oslo, Regnskapsseksjonen - Sentralt
fakturamottak, Boks 1074 Blindern, 0316 OSLO.

UKM, Boks 6762 St. Olavs plass, 0130 OSLO v/ Bernt Rundberget.

Fakturanr. 2007/145.

Faktura

Bestillerkode: 272000, Prosjektkode 212349, Tiltakskode
763029.

For analyse av 2 kullprøver fra Klepland, 73/3,10,14,21,
Søgne k., Vest-Agder

Moms, 25%	kr. 480,-
<u>Totalt</u>	<u>kr. 120,-</u>
	kr. 600,-

Bankkontonr. 6094.10.88832. Pengene kan også utbetales på annen
måte.

Hilsen

Høeg - Pollen, 876 842 262,
Helge Irgens Høeg,
Gloppeåsen 10,
3261 LARVIK

Larvik, 3/10-07.

Til Bernt Rundberget.

Analyse av 2 kullprøver fra Klepland, 73/3,10,14,21, Søgne komm., Vest-Agder, Tiltakskode 763029/Prosjektkode 212349.

1. Kokegrop A 2007/247, S 2, Kp 2.

Det ble bestemt 33 biter. Alle var Betula (bjerk). Godt daterbart materiale 2,3 g.

1. Kokegrop A 2007/247, S 3, Kp 3.

Det ble bestemt 40 biter. Av disse var 2 Betula (bjerk), 1 Quercus (eik) og 38 Pinus (furu). Godt daterbart materiale 0,1 g.

Helge Irgens Høeg

Bernt Rundberget
KHM/Fornminneseksjonen/UiO
Postboks 6762 St. Olavs plass
0130 Oslo

BETALT OPPDRAG - TILTAKSKODE 763029/PROSJEKTKODE 211349

Vedlagt oversendes rapport for ^{14}C datering av 2 trekullprøver fra Klepland, Søgne, registrert ved laboratoriet under DF 4111. ^{14}C innholdet i TUA-prøven er målt med akselerator i Uppsala.

$\delta^{13}\text{C}$ -verdier merket med * er ikke målt, men antatte verdier.

Faktura vil bli oversendt fra Regnskapsseksjonen, NTNU.

Vennlig hilsen

Steinar Gulliksen

Rapporter

Postadresse	Org.nr. 974 767 880	Besøksadresse	Telefon	Saksbehandler
7491 Trondheim	E-post: datlab@vm.ntnu.no http://www.ntnu.no	Nasjonallaboratoriet for ^{14}C datering	+47 73 59 33 10 Telefaks +47 73 59 33 83	Anne-Marit Berge Tlf: +47 73 59 33 04

All korrespondans som inngår i saksbehandling skal adresseres til saksbehandleren ved NTNU og ikke direkte til enkeltpersoner. Ved henvendelse vennligst oppgi referanse.

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

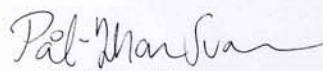
Oppdragsgiver: Rundberget, Bernt
KHM/Formminneseksjonen/UiO
Postboks 6762, St. Olavsplass, 0130 Oslo

DF-4111

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	¹⁴ C alder før nåtid	Kalibrert alder	δ ¹³ C ‰
TUa-7014	Struktur 2, kullprøve 2 Klepland, Søgne Vest-Agder	Trekull Bjørk		1920 ± 30	AD70-125	-26.9

Dato: 23 JAN 2008

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Pål Johan Svanem

Steinar Gulliksen

LABORATORIET FOR RADIOLOGISK DATERING

Adr.: NTNU – Gløshaugen, Sem Sælandsv. 5, 7491 Trondheim
Telefon 73593310 Telefax 73593383

DATERINGSRAPPORT

Oppdragsgiver: Rundberget, Bernt
KHM/Fornminneseksjonen/UiO
Postboks 6762, St. Olavsplass, 0130 Oslo

DF-4111

Lab. ref.	Oppdragsgivers ref.	Materiale	Datert del	^{14}C alder før nåtid	Kalibrert alder	$\delta^{13}\text{C}$ ‰
T-19336	Struktur 3, kullprøve 3 Kleppland, Søgne Vest-Agder	Trekull Bjork, furu eik	2.2 g	2005 ± 65	BC50-AD75	-26.1*

Dato: 23 JAN 2008

Laboratoriet for Radiologisk Datering

Fred H. Skogseth

Steinar Gulliksen